

**Akademia Muzyczna im. St. Moniuszki w Gdańsku**

**SYLABUS**

**(dla przedmiotu zajęć zbiorowych)**

Autorzy opracowania: dr Sylwia Janiak-Kobylińska; dr Szymon Morus; dr hab. Przemysław Stanisławski;

<b>Nazwa przedmiotu</b>	Dyrygowanie
<b>Kierunek studiów</b>	Kompozycja i Teoria Muzyki
<b>Specjalność</b>	Teoria Muzyki
<b>Poziom studiów</b>	licencjackie
<b>Tryb</b>	stacjonarne
<b>Jednostka prowadząca</b>	Wydział Dyrygentury, Kompozycji i Teorii Muzyki
<b>Osoby realizujące</b>	dr Szymon Morus; dr hab. Przemysław Stanisławski; dr Sylwia Janiak-Kobylińska;
<u>efekty kształcenia - wiedza</u> <ul style="list-style-type: none"><li>- posiada ogólną znajomość literatury muzycznej (K_W01)</li><li>- posiada znajomość elementów struktury dzieła muzycznego i modeli formalnych utworów (K_W03)</li><li>- posiada wiedzę umożliwiającą docieranie do niezbędnych informacji dotyczących specjalności kompozycji (książki, nagrania, materiały nutowe, Internet), ich analizowanie i interpretowanie we właściwy sposób (K_W05)</li><li>- posiada znajomość stylów muzycznych i związanych z nimi technik kompozytorskich (K_W08)</li><li>- posiada podstawową wiedzę dotyczącą budowy instrumentów i ich strojenia (K_W11)</li></ul>	
<u>efekty kształcenia - umiejętności</u> <ul style="list-style-type: none"><li>- dysponuje umiejętnościami niezbędnymi do tworzenia i realizowania własnych koncepcji artystycznych w zakresie kompozycji (K_U03)</li><li>- posiada umiejętność wykorzystywania wiedzy dotyczącej podstawowych kryteriów stylistycznych wykonywanych utworów (K_U04)</li><li>- posiada umiejętność odczytania zapisu muzyki XX i XXI wieku (K_U05)</li><li>- jest przygotowany do współpracy z innymi muzykami w różnego typu zespołach oraz w ramach innych wspólnych prac i projektów, także o charakterze multidyscyplinarnym (K_U06)</li><li>- opanował warsztat techniczny potrzebny do profesjonalnej prezentacji muzycznej (K_U07)</li></ul>	
<u>efekty kształcenia - kompetencje społeczne</u> <ul style="list-style-type: none"><li>- umie gromadzić, analizować i w świadomy sposób interpretować potrzebne informacje (K_K02)</li><li>- realizuje własne koncepcje i działania artystyczne oparte na zróżnicowanej stylistyce, wynikające z wykorzystania wyobraźni, ekspresji i intuicji (K_K03)</li><li>- posiada umiejętność organizacji pracy własnej i zespołowej w ramach realizacji wspólnych zadań i projektów (K_K04, K_K11)</li></ul>	
<u>założenia, cele oraz charakterystyka przedmiotu</u> <p>Przedmiot obowiązuje studentów I i II roku dwóch specjalności na Wydziale I: Kompozycji i Teorii Muzyki. Dyrygentura jest dyscypliną wykonawczą /odtwórczą/, gdyż jej adepci podczas praktyki zawodowej posiadają decydujący wpływ na kształt wykonawczy dzieła orkiestrowego, dysponując środkami oddziałującymi na sam tok procesu interpretacyjnego. Obok wiedzy i umiejętności z zakresu dyrygentury, konieczne jest zapoznanie się z zasadami pracy z zespołami orkiestrowymi. Głównym celem, osiągalnym w najbardziej sprawdzalnym wymiarze, jest nauczenie studenta podstaw techniki dyrygenckiej oraz przekazanie mu wiedzy teoretycznej w stopniu zezwalającym podjęcie samodzielnej pracy z amatorskimi i szkolnymi zespołami instrumentalnymi. Ze względu na ograniczony zakres czasowy studiów, trudne jest osiągnięcie profesjonalnej, pełnej sprawności manualnej, która wyraża się poprzez operowanie właściwymi nawykami dyrygenckimi. Dlatego też należy podkreślić, że zajęcia z dyrygowania w przyjętym trybie mają charakter propedeutyczny. Istotnym elementem wiedzy przekazywanej studentowi jest zaznajamianie go z problematyką wykonawstwa zespołowego, a co za tym idzie - z rolą i zadaniami prowadzącego zespół dyrygenta. Przygotowanie do wykonywania zadań dyrygenckich obejmuje także zaznajomienie się - w możliwie szerokim zakresie - z literaturą muzyczną przedmiotu - nade wszystko z dziełami reprezentatywnymi dla danego okresu historycznego, a na ich przykładzie - ze specyfiką problematyki odtwórczej. Proces kształcenia koncentruje się także na stymulowaniu rozwoju intelektualnego, osobowości, wrażliwości i smaku artystycznego studenta. Dla studentów Teorii zetknięcie się ze sztuką wykonawczą z punktu widzenia dyrygenta - poszerza ogólną wiedzę o muzyce, pozwala pogłębić rozumienie zapisu partyturowego, może rozbudzić nowe zainteresowania. Zapoznając się praktycznie z problemami pracy dyrygenta i w pewnej mierze - zespołów chóralnych i instrumentalnych - studenci Kompozycji mogą w sposób bardziej świadomy konstruować zapis partyturowy, a także wykorzystywać nabyte umiejętności przy przygotowaniu i prezentacji własnych utworów, w których udział dyrygenta jest niezbędny.</p>	

Dla studentów obu specjalności, poznanie podstawowych zagadnień związanych z zawodem dyrygenta, staje się niekiedy impulsem do podjęcia studiów w tym zakresie.

sposób realizacji

zajęcia stacjonarne

wymagania wstępne i dodatkowe

Od studentów wymagana jest aktywność podczas zajęć. Dodatkowym wymogiem jest obserwowanie prób i koncertów zespołów orkiestrowych działających na terenie Uczelni.

Wspomagana jest aktywność studentów w zakresie praktykowania z zespołami organizowanymi we własnym zakresie lub współpraca z zespołami już istniejącymi.

Student powinien wykazywać się pasją do samokształcenia umożliwiającego wszechstronny rozwój intelektualny.

zalecane fakultatywne komponenty przedmiotu

- obserwacja prób i koncertów zespołów instrumentalnych działających na terenie Uczelni oraz w szkołach muzycznych różnego stopnia
- metodyka prowadzenia zespołów instrumentalnych
- metodyka prowadzenia zespołów chórальных
- praktyki orkiestrowe
- czytanie partytur

bibliografia podstawowa

Materiały nutowe /partyтуры/ podporządkowane logice wymogów w poszczególnych semestrach, rozpoznawane zgodnie z zasadą stopniowania trudności, z uwzględnieniem indywidualnych możliwości studenta:

1. Utwory z epoki klasycyzmu, np. wybrane divertimenta, serenady na orkiestrę kameralną, symfonie i uwertury J. Haydna, W.A. Mozarta, wczesne symfonie L. van Beethovena.
2. Utwory późnoklasycyzmu i romantyczne, np. wybrane fragmenty symfonii R. Schumanna, F. Schuberta, uwertury K.M. von Webera, G. Rossiniego i F. Elsnera, *Tańce węgierskie* J. Brahmsa, *Tańce słowiańskie* B. Smetany.
3. Przykłady sztuki akompaniamentu: koncerty instrumentalne o niższym poziomie trudności, np. J. Haydna, W.A. Mozarta, L. van Beethovena, E. Griega, M. Ravela.
4. Utwory z przełomu XIX i XX wieku /neoklasycyzm, impresjonizm/, np. wybrane partyтуры symfonii /np. *I Symfonia* S. Prokofiewa/, suit orkiestrowych, *Pawana dla zmarłej infantki* - M. Ravela.
5. Utwory chórálne o średnim poziomie trudności, np. ze zbioru *Z pieśnią* pod red. K. Lasockiego.
6. Utwory wokально-instrumentalne o niższym poziomie trudności, np. msze lub oratoria J.F. Haendla, J. Haydna, W.A. Mozarta, L. van Beethovena, fragmenty oper S. Moniuszki, G. Rossiniego.

bibliografia uzupełniająca

Dowolnie wybrane partyтуры zgodne zarówno z zainteresowaniami i poszukiwaniami własnymi studenta, ale i jego możliwościami.

Podręczniki do instrumentoznawstwa:

1. Carse Adam, *The Orchestra*, Londyn-Parrish 1949.
2. Chodkowski Andrzej, *Instrumenty orkiestry dzisiejszej*, Kraków 1956.
3. Chodkowski Edward, *Rola instrumentów dętych w orkiestrze XX wieku*, (Zeszyt Naukowy 21), Katowice 1978.
4. Ginzburg Simon, *Czto nado znat' o simfoniczeskom orkiestrze*, Leningrad 1968.
5. Sachs Curt, *Historia instrumentów muzycznych*, Kraków 1989.
6. Sikorski Kazimierz, *Instrumentoznawstwo*, Kraków 1975.
- biografie i autobiografie wybitnych dyrygentów:
  1. Czyż Henryk, *Nie taki diabeł straszny*, Łódź 1979.
  2. Czyż Henryk, *Jak z nut*, Warszawa 1993.
  3. Endler Franz, *Karajan*, Warszawa 1999.
  4. Grzejewska Anna, *Ten wariat Maksymiuk*, Białystok 1994.
  5. Markowska Elżbieta, *Jana Krenza pięćdziesiąt lat z batutą*, Kraków 1996.
  6. Pocij Bogdan, *Wodiczko*, Kraków 1964.
  7. Sachs Harvey, *Toscanini*, Warszawa 1988.
  8. Wilkomirski Kazimierz, *Wspomnienia i wspomnień ciąg dalszy*, Kraków 1971, 1980.
- monografie poświęcone sztuce dyrygentury:
  1. Grosbayne Benjamin, *Techniques of modern orchestral conducting*, Harvard 1956.
  2. Kondrašin Kirill, *Mir dirżera*, Leningrad 1976.
  3. Rożdestvenskij Gennadij, *Dirżerskaja aplikatura*, Leningrad 1974.
  4. Scherchen Hermann, *Des Dirigierens*, Leipzig 1929.
  5. Schonberg Harold C., *The great conductors*, New York 1967.
  6. Waldorff Jerzy, *Diabły i anioły*, Warszawa 1971.

semestr	forma zaliczenia	forma zajęć	wymiar godzin	wycena ects
3	zaliczenie	ćwiczenia	7.5	1.0

semestr	forma zaliczenia	forma zajęć	wymiar godzin	wycena ects
3	zaliczenie	ćwiczenia	7.5	1.0

pedagog

dr Sylwia Janiak-Kobylińska; dr Szymon Morus; dr hab. Przemysław Stanisławski;

treści programowe wraz z opisem efektów kształcenia

- poszerzanie zasobu środków przekazu manualnego
- wzbogacanie strony ekspresyjnej przekazu
- praca nad wykształceniem umiejętności różnicowania środków techniki manualnej i ekspresji „mowy ciała”, w zależności od stylu i konwencji wykonywanej muzyki
- opracowywanie partytur z przełomu XIX i XX w., np. fragmenty Symfonii Prokofiewa, Pawana na śmierć infantki Ravela
- zapoznanie się ze sztuką akompaniamentu - opracowywanie fragmentów koncertów instrumentalnych o niewysokim stopniu trudności, np. koncerty A. Vivaldiego, J. Haydna, W.A. Mozarta przy współpracy z solistą i akompaniatorem.

**Cele kształcenia:**

- utrwalenie i pogłębienie nowo nabytych umiejętności w zakresie techniki dyrygenckiej,
- rozwinięcie zasobu środków warsztatowych, także w zakresie ekspresji przekazu,
- pogłębianie zdolności do samodzielnego opracowywania i wykonywania utworów orkiestrowych,
- poszerzenie praktycznej znajomości literatury orkiestrowej.

metody dydaktyczne

- wykłady, omówienia, wskazówki i prezentacje elementów techniki manualnej przez pedagoga, dla których bazą są utwory dyrygowane przez studenta przy współpracy z dwoma pianistami-akompaniatorami. Pomędzy zajęciami student zobowiązany jest do samodzielnej pracy nad opracowywanym dziełem, prowadzonej wg. wskazań
- praktyczna realizacja fragmentów dzieł przy współpracy z akompaniatorami

warunek zaliczenia kursu wraz z metodami i kryteriami oceniania

- jak w poprzednich semestrach

semestr	forma zaliczenia	forma zajęć	wymiar godzin	wycena ects
4	zaliczenie	ćwiczenia	7.5	1.0

pedagog

dr Sylwia Janiak-Kobylińska; dr Szymon Morus; dr hab. Przemysław Stanisławski;

treści programowe wraz z opisem efektów kształcenia

- poszerzanie zasobu środków przekazu manualnego
- wzbogacanie strony ekspresyjnej przekazu
- praca nad wykształceniem umiejętności różnicowania środków techniki manualnej i ekspresji „mowy ciała”, w zależności od stylu i konwencji wykonywanej muzyki

**Cele kształcenia:**

- utrwalenie i pogłębienie nowo nabytych umiejętności w zakresie techniki dyrygenckiej,
- rozwinięcie zasobu środków warsztatowych, także w zakresie ekspresji przekazu,
- poznanie zasad współdziałania z solistą,
- pogłębianie zdolności do samodzielnego opracowywania i wykonywania utworów orkiestrowych,
- poszerzenie praktycznej znajomości literatury muzycznej o przykłady z gatunku koncertu instrumentalnego.

metody dydaktyczne

- wykłady, omówienia, wskazówki i prezentacje elementów techniki manualnej przez pedagoga, dla których bazą są utwory dyrygowane przez studenta przy współpracy z dwoma pianistami-akompaniatorami, a także z udziałem solistów. Pomędzy zajęciami student zobowiązany jest do samodzielnej pracy nad opracowywanym dziełem, prowadzonej wg. wskazań  
Celowo jest omawianie wielostronnych zagadnień związanych z przebiegiem wizytowanych prób z zespołami orkiestrowymi oraz koncertów.

warunek zaliczenia kursu wraz z metodami i kryteriami oceniania

Warunkiem zaliczenia kursu jest opanowanie założonych zagadnień programowych w stopniu zadowalającym. Sprawdzenie nabytych umiejętności i wiedzy dokonuje się podczas zajęć, a ocena semestralna jest wynikiem egzaminu semestralnego przeprowadzonego przez pedagoga.  
Ocena końcowa wynika ze średniej obliczonej z ocen osiągniętych w poszczególnych semestrach.

**Podpisy autorów:**